

מתייקות התורה

זמני השבת

הדלקת נרות:

16:30 למהגים 40 דק' 16:10

יציאת השבת:

17:22 רבינו תם 17:54

ר' ניסים עטיה שליט"א

פניני כהן לרבי רועי הכהן שליט"א

"ואת יהודה שלח אל יוסף להורות לפניו גושנה ויבואו ארצה גושן" ופירש רש"י שיעקב שלח את יהודה להקים בית מדרש שממנו תצא ההוראה קודם שיגיעו למצרים. ויש להבין למה שלח יעקב דווקא את יהודה מכל בניו? ונראה לבאר בס"ד שכדי להקים מוסדות של תורה צריך אדם שיהיה חזק ושולט כמלך וזה כנודע היה יהודה שמלך במקומו, אלא שעדיין קשה והרי גם יוסף מלך ויכול לומר לו שיעשה כך, אלא שלא רצה להטרידו שהיה עסוק בענייני המלכות, והטעם שצריך אדם חזק כמלך להקים מוסדות תורה הוא מפני שהיצר הרע נלחם בתורה יותר מכל ולכן צריך לעמוד בפרץ. שאלה: האם מותר להניח בשבת שקית תה בכוס מים חמים או שמא יש בזה איסור? תשובה: הרב משנה ברורה בסימן שיח סעיף קטן ט"ל פסק שם שאם כוס מים חמים זו היא כלי שני הדבר אסור ע"ש. וכן יש אוסרים גדולה מזו אפילו להניח את שקית התה בכוס שלישית, וכמו שכתב הגר"ב זילבר (אז נדברו יג ד) ועוד. והגאון ר' משה פיינשטיין התיר לערות על שקית התה מים חמים מכלי שני ע"ש, וראה עוד באור לציון חלק ב' פרק ל' שהתיר להניח שקית תה בכלי שליש, ולא בכלי שני, אולם התיר לערות מכלי שני על שקית תה ולא על עלי התה עיין שם בטעמו. ומרן זצ"ל בחזון עובדיה חלק ד' העלה שמצד הדין מותר להניח שקית תה בכלי שני והמחמיר תע"ב. ע"ש. לכן נלע"ד להתיר לערות על עלי התה מכלי שני.

פרשת ויגש

"ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני ואל יחר אפך בעבדך כי כמוך כפרעה" הנה לכאורה קשה מה כוונת יהודה שאמר "כי כמוך כפרעה"? והמון פירושים נאמרו בזה, ובס"ד ראיתי לגאון רבינו שמואל ארנפלד ז"ל חתנו של הגאון החתם סופר בספרו חתן סופר שביאר בהקדים דברי המפרשים בפרשת וישב על הפסוק "וישמע ראובן ויצילוהו מידים", ולכאורה הדבר קשה איך התורה מעידה על ראובן שהציל את יוסף הצדיק מיד אחיו, והרי הבור היה מלא נחשים ועקרבים כמבואר במסכת שבת (כב) ואם כן איזו הצלה זו לזרוקו לתוך בור מלא נחשים ועקרבים? והסבירו שם (ע' באור החיים הקדוש פרק לז פס' נא) שבעלי חיים נחשים חיות וכו' אינם בעלי בחירה שרואים אדם וחושקים להורגו אלא אם נגזר עליו מן השמים מקיימים גזירת הבורא יתברך והורגים, מה שאין כן בני אדם שהם בעלי בחירה ופעמים שיכולים ח"ו להמית מתוך כעס וכדומה ולכן ראובן הציל את יוסף מיד האחים שהם בעלי בחירה ויכולים להורגו, ואף על פי שזרקו אותו לבור עם נחשים ועקרבים מכל מקום ידע ראובן שלא יפגעו בו לרעה אלא אם כן נגזר עליו מחן השמים ע"ש, ומעתה מסביר רבינו בהקדים דברי שלמה המלך ע"ה (משלי כא כ) שמלך אין לו בחירה אלא "לב מלך ביד ה'" ולכן אומר יהודה לפרעה "בי אדוני" כלומר בי הדבר תלוי אם נגזר עלי ולא כך "כי כמוך כפרעה" כלומר אתה מלך כפרעה ואין לך בחירה ולא תזיקנו אלא אם כן נגזר מן השמים ע"ש. **ובהמשך** "ויהי כי עלינו אל עבדך אבי" הנה מובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק טל) מפני מת יוסף הצדיק עשר שנים קודם אחיו ר' ישמעאל אומר עשר פעמים אמרו האחים ליוסף עבדך אבינו ושמע את הדבר ושתק, לכך נתקצרו מחייו עשר שנים, עד כאן. **ומקשה הגאון ר' חיים אריה לייב** בספר שער בת רבים בהקדים פירושו שמפרש הטעם שנתקצרו שנותיו של יוסף, הוא מפני שמדה כנגד מדה לא בטלה (ע' סנהדרין צ.ז) ועל כן הואיל ושכר כיבוד אב ואם הוא אריכות ימים העונש ח"ו להיפך ע"ש. ומקשה רבינו שאם נחפש נמצא רק חמישה פעמים שאמרו ליוסף עבדך אבינו ואם כן למה נענש על עשר פעמים? אלא מביא רבינו דברי המפרשים שתיצרו הדבר בגלל שהיה מליץ היינו מתרגם בין יוסף לאחיו אם כן נמצא ששמע עשר פעמים עבדך אבינו א' מהאחים ב' מהמתרגם ולכן נענש מדה כנגד מדה בעשר שנים מחייו לפי שהקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה (בבא קמא דף ג.ז). **ונסיים בחידוש נפלא מר' ברוך טולידאנו זיע"א** על פי דברי רז"ל שנגאלו בזכות שלא שינו את שמם לשונם והיו גדורים בעריות ויוסף שמר כל אלו ורמזם לאחיו ע"ש כיצד מבארם רבינו

יהי רצון שהלימוד בעלון יהיה לעילוי נשמת-שמשון בן מרים, אליהו בן טוטי, אבישג בת עינת, ולהבדיל יהי רצון שהלימוד יהיה להצלחת שמחה רבקה בת אסתר וכן להצלחת יוסף בן לאה בית נאמן במהרה יבנה, וכן לרפואת שמעון בן דורית יקום על רגליו במהרה, ולרפואת אייר רחל בת מור, עפרה בת שרה, עזרא בן ג'מילא, מרדכי בן ג'ולייט פרדי בן ג'ולייט סוזן חיה בת מסעודה דגנית בת רחל. לעילוי נשמת שושנה בת רחל בכור בן שרה, יעקב בן נונה, אמיר בן סוזן, רוחו' ה' תניחם בגן עדן.

שו"ת עם ר' ניסים עטיה שליט"א

שאלה: האם מותר להניח תפילין כנגד הספר תורה?

בספר מלכים א' פרק יא כתוב שירבעם הרים יד במלך שלמה, ובגמרא סנהדרין {קא:} פירשו מה הכוונה הרים יד במלך אמר רב נחמן שחלץ תפילין בפניו, והסביר רש"י שם, שהיה לו לפנות לצד אחר ולחלוץ את התפילין מפני אימת המלכות אלא רצה להראות ירבעם לשלמה שמתחיל למרוד ואינו נוהג בו כמלך ע"ש, וראה לרבינו יוסף חיים זיע"א בספרו בן יהוידע שם, שהסביר מה המרד בכך שמסיר התפילין, ופירש שחלץ בפניו תפילין של יד מפני שהמלך לבוש בספר תורה בזרועו כדי שיזהר תמיד לזכור ולקיימו ולא יבוא להתגאות חלילה, ובזה רצה להראות לו ירבעם שהגיע הזמן שגם הוא יחלוץ הספר תורה מזרועו כלומר שיפסיק למלוך ע"ש. אולם רש"י פירש שאין זה נכון להיות בגילוי ראש בפני המלך ומשמע שכל האיסור בחליצת התפילין הוא דווקא בתפילין של ראש שהדבר מגונה להיות בפני המלך, וכן למדו מכאן שהוא הדין בפני רבו בגילוי ראש והמציאות כשחולץ תפילין חייב לגלות את ראשו, ונפקא מינה שבתפילין של יד אין מניעה לחלוץ לפי שיטת רש"י ושאר מפרשים וכן פסקו הפוסקים {כף החיים כה צג ומשנ"ב שם ס"ק נח ומקורם בפרי מגדים שם}. ונשוב לנידון שלנו שאכן כן פסקו הרמב"ם הרא"ש הטור ומרן השלחן ערוך בסימן לח סעיף יא עיין שם וזו

לשונו הטהורה "לא יחלוץ תפילין בפני רבו אלא יפנה לצד אחר מפני אימתו ויחלוץ שלא בפניו" והרב מגן אברהם בסימן כה סעיף יג כתב שם בשם הרב מטה משה שהוא הדין שאסור לחלוץ תפילין בפני ספר תורה כשם שאסור לחלוץ בפני רבו ע"ש וכן הביאו שם כל האחרונים להלכה והמקור הוא המהרש"ל ז"ל ומעתה יש להתבונן לגבי הנחת תפילין בפני רבו או אחד מגדולי הדור שליט"א שיש לו דין של רבו מובהק, וכן בפני ספר תורה והדבר מצוי בימי שני וחמישי כשמחליפים לתפילין של רבינו תם, והרב תהילה לדוד שם ביאר שלפי הטעם שכתבו רש"י והפוסקים שאין זה דרך כבוד לגלות ראשו בפני המלך, וכן בפני רבו וכן בפני ספר התורה, וכל זה שייך דווקא בחליצת תפילין ששם גילוי הראש הוא ביזוי בפני ספר תורה וכו', אולם להניח תפילין אדרבה כבוד הוא שמגלה ראשו כדי לקיים מצות הנחת תפילין ולכן אין בכך ביזיון והדבר מותר ע"ש והביאו להלכה בספר שבט הקהתי חלק א' סימן כא ע"ש עוד בדבריו. והם דברי טעם ולכן להלכה מותר להניח תפילין בפני רבו או ספר תורה. ודע שאם מכסה ראשו ומצחו בטלית ואז חולץ תפילין אין חשש בכך וכמו שכתב שם הכף החיים באות צג ע"ש וע' בדברי רבינו יוסף חיים ז"ל {עוד יוסף חיים שרה אות ב} שכשהס"ת סגור מותר.

הילולא דצדיקא

המקובל רבי יהושע שרבאני זצ"ל

רבינו יהושע שרבאני זצ"ל נולד בשנת ה'תרלט בבגדד ונפטר ב-יא בטבת בשנת ה'תשלג ונטמן בהר הזיתים בירושלים עיר הקודש תבנה ותכונן בב"א. רבינו היה מזקני וצדיקי המקובלים בירושלים וגדול היה בחכמת הקבלה וכן היה מקובל בקבלה מעשית, ובמשך שנים ישב בבית הכנסת שושנים לדוד ולמד את כתבי האריז"ל יחד עם רבינו סלמאן אליהו זצ"ל ורבינו אפרים הכהן זצ"ל. רבינו היה חי בקדושה בפרישות ובתעניות, והיה מסגף גופו על ידי טבילות קרח וגילגולי שלג, בימות השובבי"ם היה מתענה רבינו תענית הפסקה כלומר משבת לשבת, והיה מרבה בתפילות על הכלל ועל הפרט ורבים מגדולי ירושלים החשיבו מאוד את ברכתיו, רבינו היה ממייסדי ישיבת שושנים לדוד יחד עם רבינו יעקב חיים סופר זיע"א ור' יחזקאל עזרא, זכה להעמיד בנים ונכדים לתפארת, תלמידי חכמים, ובסוף ימיו כיהן כרב שכונת בקעה שבה התגורר יה"ר שזיע"א.

סיפור לשלחן השבת

רבינו סלמאן אליהו זצ"ל חיבר את ספרו גדול הכמות ורב האיכות כרם שלמה, והוא פירוש על כתבי רבינו האריז"ל ובראשם הספר הקדוש עץ חיים, והיה מקריא הרב את ספריו בפני חבריו לתורה, הרב סלמאן מוצפי זצ"ל והרב יהושע שרבאני זצ"ל, והנה לאחר עשרות שנים החליטו בניו של רבי סלמאן אליהו להדפיס את כתבי אביהם, אולם כמו כל דבר שבקדושה היתה מניעה מלהדפיסו והיא שבהרבה מקומות נמחקו המילים, והחליטו להקריא בפני חברו לתורה של אביהם רבי יהושע שרבאני, את ספרי אביהם אולי יידע איך להשלים את הכתב המחוק, וכך עשו היו מקריאים ואכן כשהיו מגיעים למקום מחוק היה משלים ר' יהושע בס"ד מזכרוננו את הקטעים המחוקים, אולם עדיין חששו שמא ההשלמה לא נכונה והחליטו להקריא גם בפני ר' סלמאן מוצפי, ולהפליא השלים אותו הדבר.